ARRESE TA BEITIA

OTXANDIO'KO OLERKARI OSPETSUAREN BERTSOAK BARRIRO ARGITARATUTA

Lendik be ez ditugu Arrese'ren bertsuak ixil-sokoan egonak.

Bere lenengo bertso-sailla 1900'an agertu zan: *Ama euskeriaren liburu kantaria* eritxon. Urte bi geroago, 1902'an, *Asti-orduetako bertsozko lanak*; ta andik urte mordo bat geroago, 1933'an, *Olerkiak* JAUNGOIKO-ZALE bazkunak argitaldu zituan. Bai ta bazkuna onek argitara emon eban beste *Bertso-sorta* txiki bat be, olerkariaren omenez Otxandio'n (1930'garren urtean) egin ziran jaietan zabaltzeko.

Gaur, ostera, iru liburu oneitako bertsuak eta bestetxoren batzuk geiago, emen dituzu sail mardul baten batuta. Ba-dira oindiño banakaren batzuk emen sartu ez doguzanak, baiña oso gitxi.

Gaiñera, bederatzi zatitan banaturik daukazuz bizkaitar seme argi onen bertso-lanak. Ona emen:

I.—*Kanta errikoiak.*—Ederrenak nunbait, askoren ustez. Biotz muiñetik urtenak bai beintzat. Eta geienak bere lantegian, santu ta irudigintzan eragoiola neurtu ebazan.

II.—*Lirika kantuak.* — Esku artean ezik, biotzean bai, Arrese'k baerabillen, bere ezkongei deitu geikeon otskin edo liratxoa. Ta onen ariai atzez ikuturik egiñak ditu neurtitz mazalak, txori antzean egalariak. Niretzat onetxek onenak be. Biotza negarti dogu geienez: Arrese'k negar egian; ez gero gaurko pilosopu Sartre, Heidegger, Zubiri, Unamuno ta beste askok lez negar larria; ez, etzan Arrese'na il-miñak emoten dauan negar ikarakorra, etsi goi-arnasduna baiño. Ikusi *Agur*, *Ume*, *Anjelu*, *Illeta* ta antzekoak.

III.—*Gora kantuak.*—Egoki yaku beti gizaseme gurenak jasotea. Orrelaxe egin eban Horati'k bere oda bikaiñak idaztean: orrelaxe beste akok. Aren lorratzez ibillirik, euskaldun umantak aipatu ebazan gure kantariak be.

IV. — *Itzelaukoak.* — Onek be ez-
tare kaskar, ___ tzukun egiñak bai-
ño. Ta guztiak, emen batera jarrita-
ko ta orelako saillak bes-
ten ta ta: Badira orelako saillak bes-
te idaztietan be: Lope de Vega,
Quevedo, Shakespeare...

V. — *Eliz kantak.* — Arrese olerka-
ri ugaria dogu, ta erromantikoen bi-
detik ibillia. Ta beti, aurretikoen
neurri ta kera erabilli arren, iñoiz-ka
olerkari arrotz antzera be jokatzen
dau: esate baterako, biotzez maite
chasanak eta elejiñoko gauzak go-
ratzean, sortzi berizo nausiko ahi-
paldiak, erderaz *octava real* deritxo-
na erabilli eban.

VI. — *Ilegiak.* — Ipuin antzeko
onek antziñakoak dira nunbait.
Kristo'ren jaiotza baiño lenago bizi
izan zan Esopo'k egin ei
ebazen lenengoak; gero Fedro erro-
matarren artean, La Fontaine Fran-
tzian, Samaniego ta Iriarte españe-
raz izen aundikoak ditugu. Arrese'k
be idatzi zituan, ta ez gitxi; baiña
ez iñorengandik artuta gero, zail
orretan askok egiten daben antzera:
Bizkaitar onek, geienak beintzat, be-
re-bereak ditu azal ta mamin.

VII. *Ipuiñak.* — Bere burutik ate-
ratakoak. Erriau barrean trakets edo
griña izarduena bat, ... [illegible]
emakume, santugilleak ... [illegible]
duku eban berton-eginika ... [illegible]
ugaria dau orretan be; ... [illegible]
biribil antzera, biñaku ... [illegible]
duak aiuntzen daus.

VIII. — *Irakurgaiak.* — Gai ... [illegible]
diña dabe onek; batzuk ... [illegible]
rato, beste batzuk ele ... [illegible]
alkar izketa, uskurtz aldeko ta ... [illegible]
Orraittiño, aisogiñez irakurtze ... [illegible]
nak, bai batzuk bai besteak.

IX. — *Erderatik euskeratuak.* — [illegible]
rrilla, Herrera, Quintana ta Val... [illegible]
na ez dira exzerenak euskerara ... [illegible]
tzeko; Arrese'k, alan be, ... [illegible]
dagiz olerkari españar orrein ... [illegible]
epikoak euskeraz jasten, eta ... [illegible]
gaz gaizki jantzita. Izkuntza ... [illegible]
joskera ta gaiñerantzekoak ... [illegible]
bardiñak; baiña naikoa ... [illegible]
ratzen ditu eragozpenak. Iñoiz ... [illegible]
ahapaldi batzuk, egilleak baiño ... [illegible]
keratzalleak egokiago taiutzen dau.

* * *

Liburuak 688 orrialde ditu ta ... [illegible]
pezetan saltzen da.

Aita ONAINDIA